

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 1996

Styrelse från årsmötet 1995

Landshövding Jan-Erik Wikström,
ordförande (till årsmötet 1998)

Professor Carl Göran Andrae,
vice ordförande (till årsmötet 1997)

Landsantikvarie Stig Rydh,
ständig sekreterare

Bankdirektör Rune Skogum,
skattmästare (till årsmötet 1998)

Fru Barbro Andersson
(till årsmötet 1998)

Arkivarie Ulla Sjögarne
(till årsmötet 1996)

Herr Bengt Niklasson
(till årsmötet 1997)

Lantbrukare Åke Söderman
(till årsmötet 1997)

Fil kand Göran Ulväng
(till årsmötet 1996)

Ekonomie dr Hans Österberg
(till årsmötet 1996)

Pol.mag. Mirja Korpela
(till årsmötet 1997)

Fru Ma Sundquist
(till årsmötet 1998)

Ungdomskonsulent Karl Erik Berglin
(till årsmötet 1998)

Receptarie Karin Wendin
(till årsmötet 1998)

Arbetsutskott

ordföranden, vice ordföranden,
sekreterare och skattmästaren

Revisorer

Lennart Jansson,
Komrev-Företagsrevision, Uppsala
Sven Lundkvist, Uppsala

Suppleanter

Carl-Birger Sveidqvist, Uppsala
Anders Norrström, Uppsala

Valberedning

Ingrid Mossberg, Tierp (sammankallande)
Bodil Berndes, Vendel
Valdis Ordeus, Örsundsbro

Stiftelsen Upplandsmuseets styrelse

Åke Söderman, ledamot
Carl Göran Andrae, suppleant

Antalet hembygdsföreningar anslutna till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var den 31/12 1996 59. Föreningarna hade tillsammans 12.027 medlemmar.

Enskilda medlemmar utgjorde per den 31/12 1996

Betalande:	1 527	(1995: 1 621)
Ständiga:	79	(1995: 83)
Hedersledamöter:	9	(1995: 9)
Medaljörer:	48	(1995: 50)
Summa:	1 663	1 763

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har föreningens kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästaren Rune Skogum i samverkan med E Öhman J:or Fondkommission AB i Stockholm.

Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar och enskilda medlemmar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalservice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och myndigheter.

Den ekonomiska förvaltningen för 1996 framgår av balans- och resultaträkningen för åren 1996 och 1995, bilaga A.

Marknadsvärdet på aktier och andelar utgjorde per den 31 december 1996 1.815.203 kr, medan det bokförda värdet utgjorde 1.203.268 kr. Posten förvaltade fonder avser de samförvaltade stiftelsernas obligationsandel som tidigare redovisades i föreningens bokföring. Skulden har avstämts mot fördelningsunderlag från 95-12-31 samt stiftelsernas redovisningar och skall regleras då obligationsinnehavet omsätts. Posten eget kapital har under året tillförts medel i form av gåvor på 308.429 kr samt en reservering av årets resultat med 700.000 kr.

Kvekgården i Örsundsbro är försäkrad för 1.146.000 kronor.

Vinterting

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds vinterting för hembygdsföreningarna i Uppsala län hölls sönda-

gen den 4 februari 1996 i Hantverksför-
eningens lokaler vid Nedre Slottsgatan i
Uppsala. I tinget deltog ett 60-tal repre-
santanter för föreningarna.

Vid vintertinget utdelades i vanlig ord-
ning medel ur landshövding Hilding
Kjellmans hembygdsfond samt Disa Gilles
pris. Ur hembygdsfonden fick Älvkarleby
hembygdsförening 15.000 kronor för sitt
projekt att i den nyrestaurerade Stora
Hallen i Älvkarleby göra en utställning om
Älvkarleby folkpark och hallens historia.

Disa Gilles pris på 5.000 kronor gick
till J P Johansson-sällskapet i Enköping
som en belöning för sällskapets fram-
gångsrika arbete med att levandegöra
stadens industrihistoriska arv.

Vid tinget höll också konservator
Peter Tångeberg föredrag om sin nyligen
genomförda inventering av äldre målad
träskulptur i de uppländska kyrkorna
vilken utförts med bidrag från länsstyrel-
sen och Upplands fornminnesförening
och hembygdsförbund. Med vackra och
instruktiva färgbilder visades vilken rike-
dom detta kulturarv är, men också att det
är starkt hotat av olämpliga uppvär-
ningssystem i kyrkorna och obetänksam-
ma städnings- och rengöringsåtgärder.

Vintertinget avslutades med kaffe var-
vid Åke Klenell, Släktforskarföreningen,
pläderade för ett ökat engagemang från
föreningarnas sida i det pågående soldat-
inventeringsprojektet. Göran Ulväng,
ledamot av förbundets styrelse och an-
ställd av Upplandsmuseet som ansvarig

för hembygdsrörelsens Nils Holgersson-
projekt berättade om planerade aktivite-
ter med anledning av kampanjen.

Vårstämma och vårutflykt

Upplands fornminnesförening och hem-
bygdsförbunds vårutflykt med vårstäm-
ma för de enskilda medlemmarna locka-
de 130 deltagare.

Resan gick först till Östervåla möbel-
museum där Östervåla hembygdsför-
enings förste vice ordförande Valdemar
Ludvigsson tog emot och arrangerade
visningar.

Vårstämman var förlagd till Östervåla
församlingshem. Stämman leddes av för-
bundets vice ordförande Carl Göran
Andrae som höll parentation över de av-
lidna medaljörerna Evald Elmesjö, Ernst
Färnkvist, Henning Loggert, Berit
Wallenberg, Albert Bengtsson, Sigrid
Jansson, Göran Strömbäck och Karl-
Arvid Grandin. Förbundets förtjänst-
medalj tillföll rektor Rudolf Bergvall för
hans insatser för skolmuseet i Nysätra
samt Barbro Andersson för hennes hem-
bygdsvårdande insatser i Sydvästra
Upplands kulturhistoriska förening, den
egna hembygdsföreningen i Torstuna och
för insatser i Upplands fornminnesför-
ening och hembygdsförbund. 17 ombud
och 3 suppleanter valdes som represen-
tanter för de enskilda medlemmarna till
förbundets årsmöte i oktober.

Efter stämman och lunch i Östervåla

gästgivargård besöktes Aspnäs i Öster-
våla där Stig Rydh visade gårdskapet
och lämningarna efter det medeltida
storgodset.

Härefter besöktes Centrum för bygg-
nadsvård i Gysinge där Per Ehn presen-
terade verksamheten. Den sista besöks-
punkten på resan var Koversta Gammel-
gård i Österfärnebo, där Tuula Autio
visade en målningssvit av bondekonst-
nären Hans Wikström och medlemmar i
hembygdsföreningen visade byggnader
och samlingar.

Höstutflykt

Förbundets höstutflykt som ägde rum
den 22 september under ledning av
Håkan Liby lockade ca 50 deltagare.
Målet för resan var Enköping, där först
J P Johansson museet inrymt i Bacho
Sandviks lokaler visades av J P Johansson-
sällskapetets ordförande Hans E Söder.

Härefter besöktes Enköpings museum
och Westerlundiska gården, där musei-
chefen Bengt Svensson respektive
f. landstingsrådet Bengt Björkman berät-
tade.

Stadens parker visades vid en rund-
vandring under ledning av stadsträd-
gårdsmästaren Stefan Mattsson varefter
utflykten avslutades med ett besök i
Torstuna hembygdsgård, Härledsgården.
Hembygdsföreningens f.d. ordförande
Barbo Andersson berättade om Torstuna-
bygden och hembygdsgården.

Den norduppländska kulturen – tradition och influenser

Kungl Gustav Adolfs Akademien arran-
gerade den 24 augusti tillsammans med
Upplandsmuseet och Upplands forn-
minnesförening och hembygdsförbund
en kulturdag i Österbybruk på temat
Den norduppländska kulturen – tradi-
tion och influenser. Kulturdagen omfat-
tade tre föreläsningar och ett folkmusik-
program som på olika sätt belyste kultur-
yttringar i området, kontinental påverkan
samt natur och kultur som inspira-
tionskälla. Föredragshållare var docent
Anders Florén: Järnhanteringen i
Vallonien i jämförande belysning, profes-
sor Allan Ellenius: Upplänningen Bruno
Liljefors, samt tekn.lic Olof Hirn: Ideal-
staden – influenser och förankring i
norra Uppland. Riksspelmannen Hans
Gille presenterade i ord och ton den
norduppländska folkmusiktraditionen.
Arrangemanget ingick i det nationella
projektet "Migrationsåret", under ord-
förandeskap av landshövding Jan Erik
Wikström. Tyvärr var deltagarantalet i
kulturdagen på grund av platsbrist max-
imerat till 100 personer, vilket innebar att
många intresserade fick avstå från del-
tagande.

SESAM

Den 21 oktober påbörjades Upplands-
museets SESAM-projekt, som gäller

hembygdsföreningarnas och de enskilda museernas samlingar. För arbetet att inventera och granska samlingarna och ge råd till samlingsägarna anställdes antikvarierna Yvonne Billman och Kristina Friberg. Arbetet som kommer att pågå under 1997 och 1998 har bekostats av medel från Kulturdepartementet. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har tillskjutit 100.000 kronor/år för projektet.

Årsmöte 1996

Förbundets årsmöte hölls med Lagunda hembygdsförening som värd i Kyrkstugan i Örsundsbro den 27 oktober. I mötet som leddes av förbundets ordförande, landshövding Jan Erik Wikström deltog 110 ombud för föreningar och enskilda medlemmar.

Mötet inleddes med att Lagunda hembygdsförenings tidigare ordförande Rolf Johansson välkomsttalade och berättade om Lagunda-bygden och hembygdsföreningens arbete.

Stadgeenliga val förrättades. Styrelsen fick följande sammansättning:

Ordförande:

Landshövding

Jan Erik Wikström

(till årsmötet 1998)

Vice ordförande:

Professor Carl Göran Andrae

(till årsmötet 1997)

Ständig sekreterare:

Landsantikvarie Stig Rydh

Skattmästare: Bankdirektör

Rune Skogum (till årsmötet 1998)

Ledamöter:

Fru Barbro Andersson

(till årsmötet 1998)

Receptarie Karin Wendin

(till årsmötet 1998)

Ungdomskonsulent Karl Erik Berglin

(till årsmötet 1998)

Arkivarie Ulla Sjögarne

(till årsmötet 1999)

Pol mag Mirja Korpela

(till årsmötet 1997)

Herr Bengt Niklasson

(till årsmötet 1997)

Lantbrukare Åke Söderman

(till årsmötet 1997)

Fru Ma Sundqvist

(till årsmötet 1998)

Ekonomie dr Hans Österberg

(till årsmötet 1999)

Till revisorer valdes Sven Lundkvist och Lennart Jansson, KOMREV och till revisorssuppleanter Carl-Birger Sveidqvist och Anders Norrström.

Till representant i Sveriges hembygdsförbunds förtroenderåd valdes Mirja Korpela.

Till valberedning utsågs Bodil Berndes

(sammankallande) Lennart Hult och Eva Granstedt.

Till ombud för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds Riksstämman valdes Bengt Niklasson, Enköping, Mats Törnquist, Gräsö, Dagny Almlöf, Rasbo, Anna-Märta Schmekel, Uppsala och Arne Ersson, Järlåsa. Till ersättare valdes Sture Alm, Alunda, Astrid Danielsson, Uppsala och Olle Thorsmark, Fjärdhundra, Per Thunström, Knivsta och Gun Wallström, Björklinge.

Verksamhetsberättelsen för 1995 lades med godkännande till handlingarna och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret. Utgifts- och inkomststat för 1997 med en omslutning av 950.000 kronor fastställdes, vilket innebar en höjning av årsavgiften till 150 kronor per ombud för förening och 200 kronor för enskild medlem.

Vid årsmötet presenterade landsantikvarie Stig Rydh det fortsatta arbetet med SESAM-projektet och introducerade de anställda antikvarierna Yvonne Billman och Kristina Friberg.

Upplandsmuseets kanslichef Mats Åkhagen informerade om förvaltningen av de fonder som Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ansvar för.

Årsmötet behandlade fem motioner från hembygdsföreningarna i Gamla Uppsala, Vendel och Storvreta. Motionerna 1-3 var identiska med motioner som samma föreningar inlämnade till föregå-

ende års årsmöte och som då avslogs. De upptog förslag om namnbyte till Upplands hembygdsförbund, möjlighet för föreningar i andra hembygdsförbund att vara medlemmar i det föreslagna Upplands hembygdsförbund samt att rutinerna för årsmöten skall ändras så att medlemmarna lär känna varandra bättre. Motionerna 1 och 2 avslogs även nu, kraven i motion 3 ansågs vara tillgodosedda vid mötet. I motion 4 krävdes bra högtalaranläggning vid mötena. Detta krav ansågs vid mötet vara väl tillgodosett. I motion 5 föreslogs förbundet se över rutinerna när det gäller presentation av hembygds litteratur. Mötet beslutade att föreningarna skall beredas möjlighet att vid årsmöten och vinterting presentera nyutkomna skrifter vid ett bokbord.

Bengt Niklasson rapporterade slutligen från Sveriges hembygdsförbunds årsstämma 1996 i Uddevalla.

Efter en kaffepaus berättade antikvarien Karin Mannberg Wretin om sin bok Byggt i Uppland.

Publikationer

Förbundet har under året utgivit årsboken Uppland med Karin Blent som redaktör och Meddelanden i fyra nummer med Håkan Liby som redaktör. I Meddelandeserien har också utgivits ett särskilt sommarkalendarium för hembygdsföreningarna.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården nära Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. För den löpande verksamheten svarar Upplandsmuseet. Förbundet ställer årligen medel till förfogande för anställning av en sommaramanuens som svarar för tillsyn och programaktiviteter samt visar museet för enskilda besökare och grupper. Lagunda hembygdsförening har vid sina sammankomster fått utnyttja Kvekgården.

Kvekgården hölls öppen den 25 maj till 25 augusti och hade 2.220 besökare av vilka de flesta deltog i någon form av visning. I verksamheten har bl.a. ingått ett skolprojekt i samarbete med hembygdsföreningen och Lagundaskolan i Örsundsbro. Elever i årskurs 4 har deltagit i en museilektion och därefter fått pröva på manliga och kvinnliga sysslor på en bondgård. En välbesökt programdag, Barnens dag på Kvekgården, arrangerades den 4 augusti.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen

Upplandsmuseets kansli är också kansli för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Huvudansvarig för kontakterna med hembygdsföreningarna har varit biträdande landsantikvarien Håkan Liby. Museet har hållit kontakt med hembygdsföreningarna genom personliga kontakter, föredrag och rådgivning. Museets samtliga avdelningar, kulturmiljöavdelning, utställningsavdelning, dokumentationsavdelning och kansli står till hembygdsföreningarnas förfogande. Detta innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, föremåls- och fotosamlingar, råd angående utställningar etc.

Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal om samverkan som reglerar fondförvaltning, administrativa tjänster (föreningskansli), redaktionell samverkan, förlagsverksamhet och försäljning, museal service till föreningar samt verksamhet vid Kvekgården.

Jan Erik Wikström
ordf

Stig Rydh
sekr

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 1997

Styrelse från årsmötet 1996

Landshövding Jan Erik Wikström,
ordförande (till årsmötet 1998)

Professor Carl Göran Andrae,
vice ordförande (till årsmötet 1997)

Landsantikvarie Stig Rydh,
ständig sekreterare

Bankdirektör Rune Skogum,
skattmästare (till årsmötet 1998)

Fru Barbro Andersson
(till årsmötet 1998)

Receptarie Karin Wendin
(till årsmötet 1998)

Ungdomskonsulent Karl Erik Berglin
(till årsmötet 1998)

Arkivarie Ulla Sjögarne
(till årsmötet 1999)

Pol.mag Mirja Korpela
(till årsmötet 1997)

Herr Bengt Niklasson
(till årsmötet 1997)

Lantbrukare Åke Söderman
(till årsmötet 1997)

Fru Ma Sundquist
(till årsmötet 1999)

Ekonomie dr Hans Österberg
(till årsmötet 1999)

Arbetsutskott

ordföranden, vice ordföranden,
sekreteraren och skattmästaren.

Revisorer

Sven Lundkvist, Uppsala
Lennart Jansson, KOMREV.

Suppleanter

Carl Birger Sveidqvist, Uppsala
Anders Norrström, Uppsala

Valberedning

Bodil Berndes, Vendel
(sammanställande)
Lennart Hult, Uppsala
Eva Granstedt, Enköping

Stiftelsen Upplandsmuseets styrelse

Åke Söderman, ledamot
Carl Göran Andrae, suppleant

Antalet hembygdsföreningar anslutna till
Upplands fornminnesförening och hem-
bygdsförbund var den 31/12 1997 61.
Föreningarna hade tillsammans 11.988
medlemmar.

Enskilda medlemmar utgjorde den 31/12 1997

Betalande:	1 424	(1996: 1 527)
Ständiga:	75	(1996: 79)
Hedersslemamöter:	10	(1996: 9)
Medaljörer:	44	(1996: 48)
Summa	1 553	1 663

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har föreningens kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästaren Rune Skogum i samverkan med E. Öhman J:r Fondkommission AB i Stockholm. Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar och enskilda medlemmar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalservice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och myndigheter.

Den ekonomiska förvaltningen för 1997 framgår av balans- och resultaträkningen för 1997 och 1996. Marknadsvärdet på aktier utgjorde den 31 december 1997 2.268.370 kr medan det bokförda värdet utgjorde 1.963.016 kr. Från Algot Blankfelts dödsbo har föreningar erhållit 336.510 kr som gåva. Avsikten är att överföra gåvan till en separat stiftelse.

Kvekgården i Örsundsbro är försäkrad för 1.146. 000 kr.

Vinterting

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds vinterting hölls traditionsenligt den första söndagen i februari i Hantverksföreningens lokaler vid Nedre Slottsgatan i Uppsala. Tinget lockade ett 60-tal deltagare från hembygdsföreningarna i Uppland.

Förbundets ordförande Jan-Erik Wikström inledde med att kommentera den nedrustning av kulturen som pågår i samhället och uppmanade hembygdsföreningarna att vara opinionsbildare, inte minst i frågan om att bibehålla en stark kulturmiljövård och ett starkt länsmuseum.

Vid vintertinget utdelades också medel ur landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond. Spelmansgruppen Bohllins barnbarn fick 15.000 kronor ur fonden för att dokumentera traditionen efter August Bohlin som den förmedlats av spelmannen Kurth Tallroth. 15.000 kronor erhöll också Boglösa hembygdsförening för reparationer vid Boglösa hällristningsgård.

Disa Gilles pris på 5.000 kronor tilldelades den nybildade Teda hembygdsförening som redan under sitt första verksamhetsår genomfört ett mycket ambitiöst program.

Vintertingets föredrag hölls av fil.dr Sigurd Rahmqvist, Riksantikvarieämbetet

med utgångspunkt från hans doktorsavhandling Sätessgård och Gods, publicerad i förbundets tidskriftserie.

Samlingen avslutades med kaffe varvid Bohlins barnbarn framförde folkmusik och gav exempel på Bohlinlåtar.

Vårstämma och utflykt

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds vårutflykt 1997 ägde rum söndagen den 1 juni. Utflykten hade temat Tidernas kyrka i anslutning till den kampanj som Riksantikvarieämbetet och den Svenska kyrkan bedrivit under året med syftet att inför kyrkans skiljande från staten år 2000 öka intresset för det kyrkliga kulturarvet. I utflykten deltog 135 medlemmar.

Utflyktens första mål var det nyrestaureerade Uppsala slott där resterna av Johan III:s slottskyrka i den södra flygeln visades av antikvarie Lars Gezelius.

Färden gick herefter till Hökhuvuds kyrka där förmiddagskaffe intogs i prästgårdens trädgård. Landsantikvarie Stig Rydh visade den vackra gråstenskyrkan från slutet av 1400-talet med bl.a. ett praktfullt altarskåp från 1500-talets början och rester av intressanta målningar i vapenhus och långhus från 1530-talet.

Lunch intogs på Forsmarks värds-hus, varefter Stig Rydh visade Forsmarks kyrka uppförd vid slutet av 1700-talet av bruksherren Samuel af Ugglas

efter ritningar av arkitekten Olof Tempelman. Kyrkan som också har en välbevarad interiör, präglad av konstnären Louis Masreliez är en av de märkligaste nyklassicistiska kyrkorna i landet.

Det sista målet för resan var den praktfulla stormannakyrkan i Vendel, uppförd cirka 1290. Kyrkan och kyrkogården med sin senmedeltida bogårdsmur visades av Stig Rydh, som också berättade om utvecklingen av storgodset Örbyhus och centralbygden i Vendel, som varit grunden för kyrkoetableringen.

Vårstämman för de enskilda medlemmarna hölls i det fria på Ottarshögen vid Husby i Vendel. Förhandlingarna leddes av Stig Rydh.

Parentation hölls över de under året avlidna medaljörerna och hedersledamöterna Gösta Bonde, Sven Hörstadius, Göte Rickman och Gösta Öhlund.

Till ombud för de enskilda och ständiga medlemmarna till förbundets årsstämma i oktober valdes enligt valberedningens förslag följande personer som ordinarie ombud: Bolennart Anbäcken, Uppsala, Aina Bellander, Tierp, Gilbert Berggren, Uppsala, Thore Blom, Österbybruk, Gustav Brugård, Danmark, Torbjörn Eriksson, Uppsala, Eva Gustavsson, Uppsala, Bengt Hallerström, Uppsala, Lennart Jansson, Norrtälje, Bengt Jonsell, Uppsala, Carl-Göran Bergman, Bälinge, Margareta Martinsson, Söderfors, Karl-

Erik Mörk, Vallentuna, Åke Söderman, Bergshamra, Kjell Tofters, Östervåla och Hans Österberg, Sundbyberg. Till ersättare valdes Eva Håkansson, Skärplinge, Ulf Zakrisson, Grillby och Bo Bärnheim, Uppsala.

Förbundets förtjänstmedalj för 1997 utdelades till Gunnar Olsson, Danmarks hembygdsförening.

Höstutflykt

Höstutflykten 1997 som ägde rum den 28 september under ledning av bitr. landsantikvarie Håkan Liby lockade något över 50 deltagare. Resan gick först till Rungarns säteri i Bladåkers socken, där ägaren Ann Lagercrantz-Littorin visade dess välbevarade 1700-talsanläggningar. Nästa anhalt var Bennebols bruk där Gunnar Wärdig tog emot gruppen och gav en fyllig presentation av bruket och dess produktion. I Bennebol visades också en utställning med välgjorda modeller som åskådliggjorde husens ursprungliga utseende och hur de fungerat i järnframställningsprocessen.

Resan gick härefter till Grisslehamn och de miljöer som är knutna till Albert Engström. Museichefen Rune Sam Samuelsson visade Engströmgården och den vackert belägna ateljén vid havet.

Den sista besökspunkten var Singö kyrka där kyrkoadjunkten Olle Jonsson i en minnesvärd visning berättade om kyrkan och församlingsarbetet.

SESAM

Den 21 oktober 1996 påbörjades Upplandsmuseets regionala SESAM-projekt, som är riktat mot hembygdsmuseernas och de enskilda museernas samlingar. Projektet finansieras centralt av Kulturdepartementet samt genom ett årligt tillskott under projekttiden 1997–98 på 100.000 kronor/år från Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Anställda för projektet är antikvarierna Yvonne Billman och Kristina Friberg.

Sesamantikvariernas arbetsuppgifter kan delas in i två huvudområden, besiktning och kartläggning av föremålssamlingar i länet samt rådgivning i vård-, katalogiserings- och digitaliseringsfrågor. I stort sett har alla länets ca 80 hembygdsföreningar och större privata föremålssamlingar fått minst ett besök under 1997. Besiktningen gäller framför allt hembygdsföreningarnas samlingar. En kartläggning av tillståndet för samlingarna har gjorts för att man skall kunna se nuvarande och kommande vårdbehov. Resultatet av besiktningen skall redovisas i rapporter till hembygdsföreningarna då projektet avslutas 1998.

De besiktningar som gjorts efter 1997 års inventering visar att Uppsala läns cirka 70 hembygdsföreningar förvaltar cirka 70.000 registrerade föremål. Till detta skall läggas ett stort okänt antal oregistrerade. Föremålen förvaras i cirka 300 byggnader som oftast är i bra skick

men också i många fall olämpliga som magasinlokaler för föremål.

Det har varit omöjligt att inom projektiden låta antikvarierna själva arbeta med praktisk föremålsvård och katalogisering. De har i stället i första hand haft en rådgivande funktion. De hembygdsföreningar som varit intresserade av att arbeta med sina samlingar har fått hjälp att komma igång. Om det varit svårt att få fram arbetskraft inom föreningen har man ofta lyckats engagera ALU arbetskraft som tillsammans med föreningen gått igenom samlingarna. Sammanlagt 15 ALU-anställda har fått handledning av SESAM-antikvarierna. Flera hembygdsföreningar har under 1997 köpt in det dataprogram för katalogisering av samlingar som utvecklats vid Upplandsmuseet. Programmet har kostat 1.000 kronor inkl. moms. SESAM-antikvarierna har också hållit flera kurser i föremålsvård för föreningarna.

Årsmöte

Värd för årsmötet som hölls i Valö församlingshem söndagen den 26 oktober var Valö-Forsmarks hembygdsförening. 68 ombud för hembygdsföreningar och enskilda ledamöter deltog. Vid årsmötet som leddes av ordföranden Jan-Erik Wikström förrättades stadgeenliga val. Styrelsen fick följande sammansättning.

Ordförande:

Landshövding
Ann-Cathrine Haglund
(till årsmötet 2000)

Vice ordförande:

Professor Carl Göran Andrae
(till årsmötet 2000)

Ständig sekreterare:

Landsantikvarie Stig Rydh

Skattmästare:

Bankdirektör Rune Skogum
(till årsmötet 1998)

Ledamöter:

Fru Barbro Andersson
(till årsmötet 1998)

Receptarie Karin Wendin
(till årsmötet 1998)

Ungdomskonsulent Karl Erik Berglin
(till årsmötet 1998)

Arkivarie Ulla Sjögarne
(till årsmötet 1999)

Pol.mag. Mirja Korpela
(till årsmötet 2000)

Herr Bengt Niklasson
(till årsmötet 2000)

Lantbrukare Åke Söderman
(till årsmötet 2000)

Fru Ma Sundqvist
(till årsmötet 1999)

Ekonomie dr. Hans Österberg
(till årsmötet 1999)

Till revisorer på ett år valdes Sven Lundkvist och Krister Persson och till revisorsuppleanter Carl-Birger Sveidqvist och Anders Norrström.

Representant i Sveriges hembygdsförbunds förtroenderåd för ett år blev Mirja Korpela.

Till valberedning på ett år utsågs Bodil Berndes, sammankallande, Eva Granstedt och Lennart Hult.

Till ombud vid Sveriges hembygdsförbunds årsstämma 1998 valdes Bengt Niklasson, Enköping, Mats Törnqvist, Gräsö, Dagny Almlöf, Rasbo, Anna-Märta Schmekel, Uppsala och Arne Ersson, Järlåsa. Till ersättare valdes Sture Alm, Alunda, Astrid Davidsson, Uppsala, Olle Thorsmark, Fjärdhundra, Per Thunström, Knivsta och Gun Wallström, Björklinge.

Verksamhetsberättelsen för 1996 lades nu med godkännande till handlingarna och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret. Utgifts- och inkomststat med en omslutning av 1.225.000 kronor fastställdes vilket innebar oförändrade årsavgifter på 150 kronor per ombud för förening och 200 kronor för enskild medlem.

Vid mötet berättade Stig Rydh om arbetet inom SESAM-projektet och inbjöd hembygdsföreningarna att delta i de kostnadsfria kurserna i vård och förvaring av museiföremål vintern och våren 1998. Föreningarna inbjöds också till besök i Upplandsmuseets faktarum.

Håkan Liby informerade om hembygdsrörelsens möjligheter att delta i Kulturhuvudstadsåret 1998 och få sin verksamhet presenterad genom gemensam marknadsföring.

Bengt Niklasson rapporterade från Sveriges hembygdsförbunds årsstämma 1997.

Mötet avslutades med att förbundets vice ordförande, Carl Göran Andrae tackade avgående ordföranden Jan-Erik Wikström för hans värdefulla insatser för den uppländska hembygdsrörelsen och överlämnade en minnesgåva. Jan-Erik Wikström valdes också till förbundets hedersledamot.

Efter en kaffepaus utdelade Jan-Erik Wikström Ola Ehns stipendium för studier och forskning i uppländsk kultur till folkmusikern Cajsa Ekstav och arkeologen Ann Segerberg, som fick 30.000 kronor vardera. Stipendiaterna fick också tillfälle att redovisa sina projekt.

Mötet avslutades med ett föredrag av Håkan Liby, i vilket han presenterade sin kommande bok *Kläderna gör upplänningen* som tillsammans med bl.a. en stor utställning utgör Upplandsmuseets stora satsning inför Kulturhuvudstadsåret.

Publikationer

Förbundet har under verksamhetsåret utgivit årsboken *Uppland* med Karin Blent som redaktör samt *Meddelanden* i fyra nummer med Håkan Liby som redaktör. I

tidskriftserien har utgivits nr 53, fil.dr Sigurd Rahmqvists avhandling *Sätessgård och gods*.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården i Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Upplandsmuseet svarar för personal, öppethållande, visningar, byggnadsvård och områdesskötsel. Kvek-

gården hölls öppen för allmänheten fredag–söndag, 21 juni–10 augusti samt en vecka i början av höstterminen för skolklasser och bussresegrupper. I visningsverksamheten deltog 776 besökare.

Skolverksamheten har varit upplagd som tidigare, se föregående år.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen, se föregående år.

Ann-Cathrine Haglund
ordf

Stig Rydh
sekr